

Uredništvo i uprava ZAGREB, MASARJKOVA 28a... Uredništvo in uprava sa Slovencija in slovenski del Julijske krajine LJUBLJANA, Erjavčeva 4a

LISTRA

Narod, koji se odrece ma i jedne stope krvlju i znojem otaca svojih natopljene zemlje nije dostojan da se nazivlje narodom

„Che vuole l'Italia“

POVODOM JEDNE KNJIGE VIRGINIA GAYDE

»Hrvatski dnevnik«, polusužbeni organ Hrvatske Seljačke Stranke, donio je 6. VII. veoma zapaženi uvodnik...

»Knjiga Virginia Gayde, koja je izašla iz štampe prije tri tjedna pod naslovom: »Che vuole l'Italia« (Što hoće Italija), zaštićuje da se na nju mogu osvrnuti...

Balkan, — veli Gayda, — predstavlja zajedno sa Sredozemnim morem životnu i konstitutivnu temu talijanske vanjske politike osobito zbog toga, što je obrana istočne obale Italije...

»Izlaganje Virginia Gayde o talijanskoj politici prema Balkanu odgovara točno linijama talijanske vanjske politike, kako su ih izlagali tokom posljednjih godina dana i prije Duce i prof. Ciano...«

TJEDAN MEDJUNARODNIH DOGADJAJA

BITKA ISPRED ORANA I VIJEĆANJA U BERLINU

dva su događaja od najvećeg značenja u kronici prošlih dana. Prvi događaj — sukob britanskog i francuskog ratnog brodovlja u oranskoj luci — predstavlja...

Sukob u Oranu izazvao je silan odjek u cijeloj svjetskoj javnosti, i to koliko po samoj težini incidenta, koliko i po reperkusijama, što ih je već izazvao ili bi ih još mogao izazvati...

Položaj se promijenio onim časom, kad je Francuska sklopila separatno primirje sa Njemačkom i Italijom i uputila svoju sudbinu novim, odjeljenim putem. Za Englesku — koja je odlučila nastaviti rat — postavilo se nakon francuske kapitulacije pitanje pomoći francuskih posljedica...

I tako je došlo do žestoke bitke, u kojoj su Francuzi izgubili nekoliko jedinica, dok je drugima pošlo za rukom da probiju engleski обруč i da se sklonu u Toulon. Engleska je, kako se čini...

imala također neke, svakako manje, gubitke. Posljedica toga bio je prekid diplomatskih odnosa između Vichya (gdje je jedno od dvaju sjedišta francuske vlade, drugo je u Clermont-Ferrand) i Londona...

Sastanak grofa Ciana s njemačkim državnim kancelarom u Berlinu i razgovori vođeni zatim, po povratku grofa Ciana s puta po zapadnom bojištu, u Münchenu, gdje su bili prisutni i mađarski državnik...

Da će se prigodom puta grofa Ciana u Njemačku — ču kolega je došlo prilike izreknuta — raspravljati više o diplomatskim pitanjima, a manje o vojničkim, moglo se zaključiti iz službene talijanske objave o Cianovu putu...

Izjava Ministra Korošca

»Povodu d' Italia« od 9. o. mi. donio je interview s jugoslavenskim ministrom prosvjete dr. Korošcem. Na pitanje dopisnika lista kako dr. Korošec predviđa daljnji razvoj veze između osovinskih sila i Jugoslavije...

u španjolskoj simpatije Jugoslavije bile su na strani Italije i Njemačke. »Jugoslavija je pratio sa velikim interesom unutrašnji razvoj Italije, i njezine reforme na svim poljima. Jugoslavija je svijesna koliko su ove reforme doprinjele jačanju i veličini Italije.«

ne nekoliko dana pred ulazak talijanskih četa u Albaniju, u kojima je Duce najjasnije govorio o Jadranskom moru kao moru talijanskom i slavenskom... »Vi se sjećate, kada sam pred dvije godine na ovom istom trgu spomenuo, da postoji mogućnost za uspostavu prijateljskih odnosa s Jugoslavijom. To sada postavljam i izjavljujem, da postoje dovoljni uvjeti moralnog, političkog i privrednog karaktera za pravi prijateljske odnose između ovih dviju država.«

događaja i u svojim najtragičnijim oblicima potvrdio je čvrstost i solidnost temelja Jadranskog pakta, na kojima počivaju odnosi između dviju susjednih jadranskih država. Mi smo imali odviše težnje razumijevanja i za opravdane talijanske težnje u Africi i Sredozemlju kao i jasnu svijest o »velikoj ulazi Italije u novoj Evropi. Zaledje Italije ostalo je sigurno i mirno, kako to najbolje odgovara interesima dvaju susjeda na Jadrnu. Jamstvo koje je Italija dobila izravnim sporazumom u okviru Jadranskog pakta, pokazalo se čvrstim i solidnim u najvećem kušnji i najvećem zaopletanju današnje Evrope. Ono se pokazalo u odnosnima između Italije i Jugoslavije kao kamen temeljac i takvim će biti u blizini i daljoj budućnosti, jer je ono najbolja baza za međusobne odnose na Jadrnu. Za budućnost, u kojoj se ima odlučiti o statusu nove Evrope i o mnogim velikim problemima, postoje najbolji izgledi da potpuno plodonosno Jadranskoj pakta, jer je Jugoslavija našla svoju unutrašnju ravnotežu sporazumom između hrvatskog i srpskog naroda. Taj je sporazum najsigurnije jamstvo za jasno određenu vanjsku politiku u smjeru održavanja što boljih odnosa s Italijom i s velikim Njemačkim Reichom, osobito kada dobije svoju definitivnu formu u federaciji.«

Nekaj o Bretonciah v Franciji

Te dni je časopisje v zvezi s kapitulacijjo francoske vojske in z raznimi domnevami o razdelitvi francoskega teritorija precej pisalo tudi o Bretonciah. Tako je amsterdamski radio prinesel vest, da nameravajo Bretonci ustanoviti svojo neodvisno republiko. Bretonci so v francoski državi tvorili manjšino, ki je znašala okoli 3 odstotke celotnega prebivalstva, torej znaša njih število okoli 1.200.000. Prebivajo na skrajnem delu severozapadne Francije na polotoku Bretagne. Prav za prav to ni manjšina v našem pojmu, temveč je to majhen narod, ostanek nekdanjih Keltoev. Bretonci so se pred 14 stoletji preselili v sedanjo domovino in v vsem tem času so znali obdržati svoj jezik in svojo zgodovino, čeprav se je v francoskem narodu pretopilo v tem dolgem času še veliko število ljudstev Bretonci so odlični ljudje, ki v svoji ljubezni do rodne zemlje v mnogocem spominjajo na Iroe. Prav tako zelo so ponosni na svojo staro keltsko zgodovino in na svoje druidske spomenike. Ker je njihova zemlja obiljavana od morja, jih tudi večina njih zaščičuje vsakdanji kruh na morju: Bretonci so znani ribiči. So vtrajni; imajo še vedno polno starih navad ter se ponajšje s svojom odločnostjo. Teško in naporno življenje na morju jim je dalo počut vztrajnosti in odpornosti. Tudi v tem imajo precej slinosti z Irce. Bretonci so najboljši francoski mornarji. Pred sto leti so izdali ciklus svojih junakovih pesmi, ki nosi naslov »Berzaz Breiz«. Literatura se pri njih lepo razvija.

Kakor smo že omenili so Bretonci pod rodu Kelci, ki so se preselili pred 14 stoletji iz Anglije v Francijo, ko so tja prišli Anglo-Saksonci in niso v vsej tej dobi podlegli francoskemu nacionalnemu vplivu. Bretonci so bili v dosedajnji francoski državi gotovo ena najbolj nezadovoljnih skupin. Ze precej časa se je pri njih pojavljalo avtonomiščno gibanje, ki je seveda naletelo na največji odpor pri francoskih oblasteh, saj je bilo Francozom silno težko odstopiti od svojega zaokroženega geografskega pojma francoskega teritorija, ki je bilo še po vrhu tako tesno združeno z njihovim življenjem. Bretonska zemlja je po svojem položaju na življenjski točki francoske teritorija, postavljena na eni strani napram Angliji in odprtemu Atlantskemu oceanu. Razumljivo je, da je to avtonomiščno gibanje našlo zaslona pri drugih državah in ideologijah. Tako se je kmalu ustanovila bretonska nacional-socialistična stranka, ki se je postavila na čelo avtonomiščnega gibanja. Prav tako so se Bretonci posluževali irskih načinov borbe. L. 1932., ko je bilo odkrite spomenika aneksije Bretonske Francije, je prišlo do atentata, ki so ga pripravili Bretonci, da bi tako manifestiralij svojom narodno samobitnost. Ko je avtonomiščno gibanje pokazalo uspehe in je bilo zaradi svoje organiziranosti že velika nadlega, so francoske oblasti segle po najradikalnejših sredstvih. Avtonomiščno gibanje je bilo kmalu zatrto in vrsta vplivnejših avtonomistov je prišla pred sodišče. Dva voditelja avtonomistov, ki sta bila tudi načelnika bretonske nacional-socialistične stranke sta bila pred sodiščem obsojena na smrt in ustreljena. To sta bila Francois Debauvais in Oliver Modrel.

Kakor so pisali nemški in italijanski listi, so Bretonci vedno povdarjali zahtevo po kulturni avtonomiji in omenjeno časopisje poroča, da so bili Bretonci od Francozov zelo preganjeni in da kulturne avtonomije francoske oblasti niso hotele nikdar dati. Gibanje bretonskih avtonomistov je že precej imelo velike simpatije pri Nemcih, na katere so se Bretonci in marsičem ozirali. Pred nekaj dnevi so nemške čete okupirale bretonski polotok in nato so je pojavila omenjena vest, da so Bretonci oklicali svojo republiko. Koliko je na tej vesti resnice, še ni mogoče za enkrat kontrolirati in tudi nobenih nadaljnjih vesti o tem dogodku ni bilo slišati. Vsi pogoji primirja med Francijo in Nemčijo niso še znani in morda niti ne bodo to hitro pravi tako ni sklenjen mir, ki bo prinesel dokončen odločitev v teritorijalnem vprašanju francoskega teritorija, v katerem bi morda nastopilo tudi vprašanje bretonskega ozemlja.

Šaljite pretplatu

VIJESTI IZ ORGANIZACIJA

MANJŠINSKI PREGLED

Prvo leto dela drustva „Labor“ v Ljubljani

Grof Teleki o narodnih manjšinah na Madžarskem

Ljubljana — Sredi minulega meseca je Delavsko prosvetno podporno društvo „Labor“ v Ljubljani zaključilo svoje poslovno leto...

Leto 1935-36. bilo je leto razvoja in napredka. Članski sestanki in širše seje so bile združene s predavanji. Razen tega je odbor priredil dve filmski predstavi ter več družabnih večerov.

Posebna pažnja je bila posvečena socialnemu delu, to je podpiranju potrebnih otrokov.

Aktivna postavka v bilanci društvenega dela je tudi vzpostavitev pevskega zbora. V drugi polovici maja lanskega leta so se pričele redne pevske vaje...

V minulih poslovnih letih je bil obnoven dramski odsek, ki je nastopil parkrat pri društvenih družabnih večerih.

Sahovski odsek je organiziral turnirje, dva medčlanska z nagradami in enega meddruštvenega z društvom „Dobrodelci“.

Kar se tiče dela v slošnih, je bil odbor stalno v stikih s sorodnimi društvi in drugimi organizacijami.

KONCERT PEVSKEGA DRUŠTVA „JADRAN-NANOS“ V CELJU

Pevsko društvo „Jadrani-Nanos“ iz Maribora je priredilo v nedeljo 7. t. m. koncert v mestnem parku v Celju.

skojo Prosviete, »Lučići« i »Hrvaškoj Strazi«

Prof. Slavko Zlatič komponirao je mladomusiku za njegove primice kompoziciju, koja je sada prvi puta izvedena na njegovim mladim misli.

Madlomusiku. čija je obitelj dala ljep broj ožrtvovnih istarskih kulturnih i javnih radnika želimo na njegovom životnom putu svaki uspeh i mnogo Božjega blažoslava.

MLADA MISA VELEČ. G. ANTE SIRONIĆA.

Sušak. — U nedjelju 7. srpnja u 10 sati prije odne odlučuju je svoju prvu sv. misu g. Ante Sironić, rodom iz Trzivača.

Aladomusiku je svršilo gimnaziju u Sušaku, a bososlavin u Senju. Inače se je već kao gimnazijalac bavio lijepom književnošću.

ZA 10 LET BO ITALIJA 50 MILIJONSKA DRŽAVA

Kot je znano, polagajo v Italiji veliko važnost na tako imenovano demografsko bitko. V italijanskih listih vedno citamo podatke o vztrajnih prizidevanjih, da se italijanski narod čim bolj razmnoži in poveča.

Leto 1861 je bila gostota prebivalstva 87,2 na kvad km, sedaj pa znaša že 141,6. Pred dvajsetimi leti l. 1921 je bila gostota šele 122,4. Toda problem gostote zavzema tudi vprašanje ekspanzije, pravijo italijanski listi.

Italijanska agencija »Gea« je objavila statistiko prebivalstva v Italiji v zadnjih 50 letih. Po tej statistiki je bilo leta 1881 prebivalcev 28.953.480

Table with 2 columns: Year (1901, 1911, 1921, 1936, 1940) and Population (32,965,514, 35,845,048, 41,651,317, 44,194,000, 44,446,000)

Če bo prebivalstvo sorazmerno raslo kakor kažejo te številke je pričakovati, da bo Italija čez deset let 50 milijonska država.

STIPENDIJE ITALIJSKE VLADE

Institut za italijansko kulturo v Beogradu je objavil, da je tudi za bodoče šolsko leto raspisala italijanska vlada 14 stipendij za študente in absolvente beograjske univerze.

VOJNO GOSPODARSTVO V ITALIJI

Da bi Italija mogla financirati vojne izdatke, je bil italijanski finančni minister poveljalen izdati bankovce po pet lir. S tem v zvezi je bil kakor je že omenjeno, poveljen iz prometa več niklasti drobci po 1 in 2 liri ter zamenjan s papirnatinim novcem.

POD AVTO JE PRIŠEL.

Koper, julija 1940. — Z rešnim avtomobilom je bil prepeljan v tržaško bolnišnico iz izole 40-letni čevljar Karl Zlatič. Zlatič je izpovedal, da ga je povozil avtomobil, ko se je vračal s kolešom zvečer proti domu.

Kakor poroča Madžarski brojavni urad, je imel madžarski ministriški predsednik prof Teleki na seji madžarske vladne stranke pomemben govor o narodnih manjšinah na Madžarskem.

POGOJI RUMUNSKEGA MINISTRA ZA NARODNE MANJŠINE

GIGURTU O NARODNIH MANJŠINAH.

V velikem govoru, ki ga je imel rumunski ministriški predsednik Gigurtu, se je med drugim tudi dotaknil manjšinskega vprašanja ter izjavil:

Nacionalne manjšine in etnične grupe bodo našle v okviru rumunske države popolno razumevanje ter tudi one so poklicane na bratsko sodelovanje z nam.

Kakor je znano, je bil v zadnji rumunski vladi imenovan za ministra za narodne manjšine nemški senator dr. Hans Otto Roth. Po poročilih iz Bukarešte na novo imenovani minister do sedaj še ni bil za prisižen, ker je stavil za sprejem ministristva za narodne manjšine gotove pogoje.

Nacionalne manjšine in etnične grupe bodo našle v okviru rumunske države popolno razumevanje ter tudi one so poklicane na bratsko sodelovanje z nam.

Voditelji nemške manjšine v Rumuniji so te dni spseli v Bukarešto, da se porazgovorijo s senatorjem Rothom o vprašanjih, ki so bila predložena vladi.

Preseljenje stanovništva Erdelja i Dobrudže?

Govorci o uredjenju vsehših pitanja izmedju Madžarske i Rumunjske, odnosno Bugarske i Rumunjske, naročito u koliko se odnose na pitanje madžarske i bugarske manjine, očeški »Hrvatski list« kaže:

država, izjavila svoju spremnost, da se ovo pitanje riješi seobom narodnih manjina.

U pisanja madžarskih listova daje se zaključiti, da je Madžarska poslula savjet Njemačke i Italije, da se ne laća oružja radi rješavanja erdeljskog problema, ali nastoji diplomatskim putem skloniti Rumunjsku, da se pristupi raspravi i uređivanju svih sporova na miran način.

Kada se zagleda u suštini problema Erdelja, vidi se na prvi mah, da je zaista teško povući pravdu granicu izmedju Madžarske i Rumunjske, dokleđ se ne primijeni ideja, da se Madžari, koji stanuju dublje ili raštrkano u unutrašnjosti Rumunjske, odnosno Rumunji, koji stanuju uz madžarsku granicu, ne isele i zamijene u siedištima sadašnjeg stanovanja.

DVA MILIJUNA SLOVAKA ŽIVI IZVAN GRANICA SLOVAČKE

Prilikom mjeseca koji je posvećen Slovacima u inozemstvu donosi slovačka štampa statistiku Slovaka koji žive u inozemstvu.

Slovaka. Od toga broja otpada na Ameriku gotovo jedan milijun, na Madžarsku preko pola milijuna, na Rumunjsku 40.000, na Jugoslaviju oko 75.000, na Belgiju i Francusku zajedno oko 50.000.

Prema toj statistici izvan granica Slovačke republike živi gotovo dva milijuna

Kao što je poznato u Slovačkoj živi oko 2,300.000 Slovaka tako da svih Slovaka na svijetu ima neklij četiri milijuna.

Ernest Radetić:

KAD JE ZORA PUCALA..

(Nastavak)

Magarci su nekako i suviše polako vukli voz, tako da su Ive i Jure morali i nehotice usporiti korak.

Čudnovata je životinja magare. Svoje glava. Da su kojim slučajem išla pred njima druga koja kola s magarcima da vidiš, što bi bilo trke. Sve bi jedni druge prestizavali, ma da je cesta ne znam kako strma.

Kraj Finida su malo brže potegnuli. Cesta je bila ravna. U prekrasnom luku prolazila je među prostranim šjenokosama, nad kojima su još lebdjele lake jutarnje maglice. Sa livada je dopirao omamljujući miris raznovrsnih trava, ljesnjacka i divljih krusacka.

Jure i Ive još su uvijeli išli pored vozica i razgovarali. Uputili su se u Tinjan, pa da im vrijeme brže prođe i da kroz dugu i dosadnu Finidu ne idu

sasvim sami držali su se vozica. To je uostalom bila i Zvanina želja Finida je odvukle bila na zlu glasu. Puna je dolaca i dolčica, grmećaka i sakrivenih podzemnih špijla, a nigdje je nako jedne mase sela, pa bi lopovi i kradjelici znali često puta ovamo zatjerati ukradenice ove ili volove, ovdje ih u kakvoj spijeli zaklati i sasjedi, a onda meso pomalo prodati i kući nositi.

Razgovarajući o velikom događaju, jer odlazak prvoga študenta, seljackog djeteta, u velike škole značilo je za ove male i priproste ljude zaista velik događaj, zaboravili su i Barba Jure i Barba Ive i na Finidu i na opasnosti u njoj.

— Da, da! I tako ti se je maš Jakob otputjia u djinažiju. A san, Barba Jure! Čete doj u crniku kad promašin? veselo će i lukavo Jakob.

A ču, dite moje, neka me samo Bog poživi. Nemog se ti smijati iz tega. I to me bitie. Deset, dvanaest lit pasca kako hip. Na! Kako da je učer bilo, se domisljan kad san jušto kako danas tebe naša na putu unega malega Janokveva iz Sutlavreča. Ima je na sebi skupnjenu jaketicu, na glavi klabučić i vozila se je i on u velike škole. I njemu san se naruga, da će uku mo doj na prvu mašu.

— tu prvu nediju san ga vidjao, obučen je u popovsko i govoru da će drugo lito promaštiti.

— Gredu lita, gredu, barba Jure, zamisljeno će Zvana. U duhu je već i ona svoja Jakova vidjela na oltaru. Na čelu se vidi naša starost, lipo moja Zvana! Nego tvoj će sigurno još i prije završiti škole nego drugi, a što govore da je jako pametan i bizer, a u školi da zna deboto koliko i majestar. Ferfin tuđeski da štije!

— Ne će biti jušto tako, barba Jure — tobože skromno branio se Jakov, ali mu je zapravo toliko hvala veoma laskala. Bio je svijestan da zna više nego drugi dijač i time se osobito ponosio.

— Niš, niš, sinko! Dobro je čuda znati. Ali nego ti moran reči: Ni dosta samo biti študijan i imati punu glavu znanja. Sinko, poslušaj mene, staroga Barba Jure: već ti vridi ljubav u srcu, nego sve znanje u glavi. Si li me razumljia, dite moje?

— A san, fala Bogu, san! U mrež pravo, Barba Jure — primijeti Zvana. — Govik prij ljubavi je kako suha grana duba priz truna zelenja. Sve biž i od nje, i tići i muhlice.

— Ljubav, dite moje, da, puno ljubavi valja d i maš u srcu. Najprvo za sebe, pak za tvoje najbliže, za rod i susede, a najzad i za cilu domovinu. — Oho, vi najprvo mislite na sebe — primijeti Jovakin, kome je ovo filozof-

firanje starčevu išio već pčmalu na živce. No kako je Barba Jure bio osoba časna i poštovana, a uz to već od pamtičevica seoski župan, nije se usudio da mu ma šta prigovori ili da mu se, što ne dao Bog, možda i naruga.

— Na sebe, sinko, najprvo na sebe. Viruj, mi, to je prava mudrost. Govik mora najprvo gledati da bude njemu samomu dobro. A što akc tebi samomu ni dobro, ako si siromah; u velikoj potrebi, ako moraš druge moliti da ti ga daju — zapameti si dobro ča ti govornik: nikakova korist neće biti od tebe.

— Po majkicu, Barba Jure. ča mu hi ganate! — Mučite Barba Jive! Lipo hi gana i svaka besida mu je na mistu — potvrdi Zvana, koja je s iskrenim poštovanjem slušala županove riječi.

A barba Jure je nastavliao, prosljedejući misao: — Na žovka siromaha nedan lipo ne gleda. Svaki će mu se narugati! More biti pametniš od profesora ako ima razderane pastole, zakrpane brašesje i izlizane lahte. nima. brate mo, nikakove časti.

— To je žalosno Barba ma to je čista istina. — Istina je prava Božja istina, povladljivo je sada i Jovakin. — Od mižerije svaki biži! kimne stari Ive. više za sebe nego da ga drugi čuju. (Nastavak će se)